

วัคซีนเอชพีวี กับการป้องกันมะเร็งปากมดลูก

โดย... ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย
และ สมาคมมะเร็งนรีเวชไทย

คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ของประเทศไทย ได้รับรองขึ้นทะเบียนวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสอิวแมนแปปิลโลมา (Human Papillomavirus vaccine) หรือที่เรียกว่า “**วัคซีนเอชพีวี**” จากบริษัทผู้ผลิต 2 แห่งในปี พ.ศ.2550 และในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การใช้วัคซีนนี้ต่อสาธารณชน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการป้องกันมะเร็งปากมดลูก โดยทั้ง ผ่านกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ และทางสื่อสารมวลชน ซึ่งในบางครั้ง มีข้อมูลที่ทำให้ ประชาชนเกิดความสับสน หรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ดังนั้น เพื่อเป็นการให้ข้อมูลที่ น่าจะเป็นประโยชน์ เกี่ยวกับการใช้วัคซีนนี้แก่ประชาชน ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย ร่วมกับสมาคมมะเร็งนรีเวชไทย จึงได้ร่วมกันจัดทำคำแนะนำขึ้น

มะเร็งปากมดลูก: มะเร็งปากมดลูกในปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ และเป็น โรคมะเร็งที่พบมากที่สุด ในหญิงไทย โดยในแต่ละปี จะมีหญิงไทยได้รับ การวินิจฉัยเป็น มะเร็งปากมดลูก รายใหม่ ประมาณ 6,500-7,000 คน ซึ่งร้อยละ 40-50 จะเสียชีวิตจากโรค ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก จะตกประมาณ 350 ล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ผู้ป่วยอาจได้รับความทุกข์ทรมาน จากโรค หรือจากการ บำบัดรักษา ปัจจุบันเป็นที่ทราบแล้วว่า สาเหตุของมะเร็งปากมดลูก เกือบทั้งหมดเกิดจาก การติดเชื้อเอชพีวี

เชื้อเอชพีวี: เชื้อเอชพีวีเป็นไวรัสที่ติดต่อผ่านทาง การสัมผัส โดยการสัมผัสที่หมายถึงนี้ ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดก็คือ เพศสัมพันธ์ ผิวหนังหรือเยื่อเมือกของอวัยวะเพศ หรือปากมดลูก เมื่อมีรอยถลอกหรือแผลจะทำให้เชื้อเข้าไปได้ เชื้อเอชพีวีมีอยู่ร้อยกว่าสายพันธุ์ แต่ชนิดที่จะทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูกมีประมาณ 15 สายพันธุ์ โดยสายพันธุ์ 16 และ 18 เป็นสาเหตุประมาณร้อยละ 70 ของมะเร็งปากมดลูก ที่เหลืออีกร้อยละ 30 เกิดจาก เชื้อเอชพีวีสายพันธุ์อื่น

เชื้อเอชพีวีชนิดก่อมะเร็ง จะทำให้เซลล์บริเวณปากมดลูก เกิดการเปลี่ยนแปลงไป เป็นรอยโรคก่อนมะเร็ง และถ้ารอยโรคก่อนมะเร็งนี้ ไม่ได้รับการวินิจฉัย และรักษาที่ถูกต้อง ก็จะกลายเป็นมะเร็งในที่สุด ดังนั้น หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ควรได้รับการตรวจ คัดกรองหาความผิดปกติของเซลล์ปากมดลูกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการป้องกัน การเกิดมะเร็งปากมดลูก และเพื่อวินิจฉัยความผิดปกติได้ก่อนที่จะเป็นมะเร็ง

วัคซีนเอชพีวี: วัคซีนเอชพีวีที่มีจำหน่ายในปัจจุบันมี 2 ชนิด จากการศึกษาพบว่า วัคซีน เอชพีวีทั้งสองชนิดมีประสิทธิภาพสูงในการกระตุ้นให้เกิด ภูมิคุ้มกันต่อ เชื้อเอชพีวี ชนิดก่อมะเร็ง สายพันธุ์ 16 และ 18 เท่านั้น จึงป้องกันการเกิดมะเร็งปากมดลูกได้ ประมาณ ร้อยละ 70 (ไม่ใช่ร้อยละ 100) **ผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนทั้งสองชนิดนี้ จึงยังต้องตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างสม่ำเสมอต่อไป**

วัคซีนเอชพีวีเป็นวัคซีนที่ใช้ในการป้องกันโรคที่เกิดจากการติดเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ที่อยู่ใน วัคซีน เท่านั้น มิใช่ใช้เพื่อการรักษาโรค ที่เกิดจากเชื้อเอชพีวี ซึ่งมีอยู่ในร่างกายแล้ว ขณะให้วัคซีน วัคซีนเอชพีวีจะมีประโยชน์สูงสุด ในการป้องกันมะเร็งปากมดลูก เมื่อนัดก่อนได้รับเชื้อเอชพีวี หรือก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ในกรณีที่มีเพศสัมพันธ์ ไปแล้ว ก็ขึ้นกับว่าเคยได้รับเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ไหนอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ โดยที่ถ้าได้รับเชื้อ เอชพีวีสายพันธุ์ที่มีอยู่ในวัคซีน (16, 18) สายพันธุ์ใดสายพันธุ์หนึ่งอยู่ก่อนแล้ว การฉีด วัคซีนก็ได้ประโยชน์น้อยลงไป และยังถ้ามีการติดเชื้อเอชพีวีทั้งสองสายพันธุ์ดังกล่าว อยู่ก่อนแล้ว การฉีดวัคซีนก็อาจจะไม่ได้ประโยชน์เลย

จากการศึกษาจนถึงปัจจุบันในหญิงช่วงอายุ 9-55 ปี พบว่าการฉีดวัคซีนเอชพีวี อยู่ในเกณฑ์ปลอดภัย ผลข้างเคียงจากการฉีดวัคซีนเอชพีวีนี้ก็เช่นเดียวกับการฉีดวัคซีนอื่น ๆ คือ มักจะมีอาการปวด บวม แดง ร้อน มีไข้ สำหรับผลข้างเคียง ที่รุนแรงกว่านี้พบได้น้อย มาก

ข้อแนะนำ

- ด้วยเหตุผลข้างต้น ปัจจุบันแนะนำให้ฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงช่วง **อายุ 11-26 ปี (ก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก)**
- สำหรับการฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงอายุมากกว่า 26 ปี หรือหญิงที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ก็ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาเป็นราย ๆ ไป
- การฉีดวัคซีนเอชพีวีนี้ต้องฉีดทั้งหมด 3 เข็มด้วยกัน คือ ฉีดเข็มแรก และ 1-2 เดือนจากเข็มแรก และ 6 เดือนจากเข็มแรก
- ไม่แนะนำให้ฉีดวัคซีนเอชพีวีในหญิงตั้งครรภ์หรือผู้ที่วางแผนจะตั้งครรภ์ภายใน 6 เดือนและผู้ชาย
- ไม่แนะนำให้ต้องทำการตรวจหาว่ามีการติดเชื้อเอชพีวีก่อนฉีดวัคซีน

- สตรีที่มีการตั้งครรภ์ ขณะที่ได้รับวัคซีนยังไม่ครบ 3 เข็ม ควรฉีดวัคซีนเข็มต่อไปหลังคลอด (ไม่แนะนำให้ฉีดขณะกำลังตั้งครรภ์)
- ยังไม่มีข้อมูลยืนยันว่าการฉีดวัคซีนเอชพีวี จะมีผลต่อการมีบุตร การตั้งครรภ์ หรือผลเสียต่อทารกแต่อย่างใด
- จากการติดตามตรวจภูมิคุ้มกันต่อเชื้อเอชพีวี (สายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีน) หลังฉีดวัคซีนเป็นเวลาประมาณ 6 ปี พบว่ายังมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับที่สูงพอ จึงยังไม่มีข้อบ่งชี้ในการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น

สุดท้ายขอเน้นว่าการลดความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปากมดลูก นอกจากการ ฉีดวัคซีนเอชพีวีแล้ว ยังต้องหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชพีวี (ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ไม่มีคู่นอนหลายคนทั้งหญิงและชาย) ไม่สูบบุหรี่ และไปรับการตรวจ คัดกรองมะเร็งปากมดลูกเป็นประจำอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้วัคซีนเอชพีวีหรือเกี่ยวกับมะเร็งปากมดลูก สามารถติดต่อที่ ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย (www.rtcog.or.th) หรือที่สมาคมมะเร็งนรีเวชไทย (www.tgcsthai.com)